

جوى موليان

ساختمان و معانى حروف ربط و اضافه در ديوان رودكى سمرقندى

www.ketab.ir

پروين مهدى پور

سرشناسه: مهدی پور، پروین، -

عنوان قرارداد: دیوان. برگزیده. شرح

Divan. Selection. Interpretation

عنوان و نام پدیدآور: جوی مولیان: ساختمان و معانی حروف ربط و اضافه در دیوان رودکی سمرقندی / پروین مهدی پور؛ ویراستار نرگس رائی.

مشخصات نشر: تهران: ترنجستان؛ ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۶۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۶۵۵-۱۲-۶

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۶۲ - ۱۶۳.

عنوان دیگر: ساختمان و معانی حروف ربط و اضافه در دیوان رودکی سمرقندی.

موضوع: رودکی، جعفر بن محمد، - ۳۲۹ق. -- نقد و تفسیر

موضوع: Rudaki, Ja far ibn Mohammad -- Criticism and interpretation

موضوع: رودکی، جعفر بن محمد، - ۳۲۹ق. دیوان -- نقد و تفسیر

موضوع: شعر فارسی -- قرن ۴ق. -- تاریخ و نقد

Persian poetry -- 10th century -- History and criticism

فارسی -- حرف اضافه

Persian language -- Prepositions

فارسی -- حرف ربط

Persian language -- Conjunctions

شناسه افزوده: رودکی، جعفر بن محمد، - ۳۲۹ق. دیوان. برگزیده. شرح

رده بندی کنگره: PIR۲۷۹۱

رده بندی دیویی: ۵۴۵

شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۷۱۹۶۱

جوی مولیان

ساختمان و معانی حروف ربط و اضافه در دیوان رودکی سمرقندی

پروین مهدی پور

چاپ اول: ۱۴۰۰ / شمارگان: ۷۰۰ جلد

طراح جلد: سیاوش برادران

ویراستار: نرگس رانی

صفحه آرا: محمد ابراهیم

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۶۵۵-۱۲-۶

ISBN: 978-622-5655-12-6

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

ترنجستان

فهرست

مقدمه / ۷

فصل اول

شرح اصطلاحات / ۹

فصل دوم

ساختمان حروف ربط و اضافه به کار رفته در دیوان رودکی / ۲۱

فصل سوم

معانی حروف ربط و اضافه در دیوان رودکی / ۴۷

منابع و مأخذ / ۱۶۳

بوی جوی مولیان آید همی

باد یار مهربان آید همی

مقدمه

زبان وسیله‌ی ارتباط بین انسان‌ها و سرآغاز تمام تحولات محسوب می‌شود. اهمیت و ضرورت زبان در طول زندگی بشری و جهان اجتماعی سبب به وجود آمدن علم زبان‌شناسی شده است. دستور زبان فارسی یکی از شعبه‌های زبان‌شناسی می‌باشد که درباره‌ی ساختمان آوایی، صرفی، نحوی و معنایی زبان بحث می‌کند. بررسی دستور زبان فارسی در مقیاس‌های کوچک‌تر دستوری سبب فهم هرچه بهتر زبان فارسی و مخصوصاً متون کهن ادبی می‌شود. در این راستا یکی از مقوله‌های دستوری که در ابتدا بسیار ساده می‌نماید حروف ربط و اضافه می‌باشند. در زبان فارسی برای ایجاد ارتباط بین اجزای جملات مختلف از یک سری واژه استفاده می‌شود که آنها را حروف یا روابط می‌خوانند این حروف به دسته‌های مختلفی تقسیم می‌شوند. از طرفی یکی از توانمندی‌های شاعران و نویسندگان بزرگ به کار بردن حروف به ویژه «حروف ربط و اضافه» در شعر و نثر است. لذا شناخت معانی گوناگون حروف و دسته بندی آنها و همچنین تحول ساختمان حروف از دوره باستان تا کنون می‌تواند در فهم منظور شاعر و نویسنده راه گشا باشد. از جمله شاعران توانمند ادب فارسی رودکی سمرقندی است که با استفاده از همین ویژگی‌های دستوری حروف ربط و اضافه، دست به خلق معانی و جلوه‌های زیبای هنری در شعر خود زده است. بررسی حروف ربط و اضافه در دیوان رودکی به عنوان نمونه‌ی

اعلای شعر سبک خراسانی شاید گامی باشد برای دریافت بیشتر و بهتر مفاهیم ارزشمند شعری در زبان گذشتگان که گاه به سبب پیچیدگی، دست نیافتنی به نظر می‌رسد. بدین سبب در این کتاب- که با موضوع ساختمان و معانی حروف ربط و اضافه در اشعار باقی مانده از رودکی (استاد شاعران و پدر شعر پارسی) است- سعی شده به بررسی سیر تحول ساختمان حروف ربط و اضافه در دوره های زبان پارسی و همچنین معانی مختلف این حروف در دیوان رودکی با دقت و حوصله پرداخته شود.

از این رو برای بررسی هرچه دقیق‌تر ابیات رودکی از بین تمام نسخ چاپ شده از این دیوان، نسخه‌ی دکتر جعفر شعار را که از دیگر نسخ کامل‌تر و دقیق‌تر می‌نمود انتخاب کرده‌ایم. دستاورد این تلاش در سه فصل، بدین شرح تدوین گردیده‌است:

در فصل اول به اصطلاحات دستوری به کار رفته در آن پرداخته‌ایم. پس از این مرحله در فصل دوم سیر تحولات ساختمان حروف ربط و اضافه از دوران باستان تا کنون را مورد بررسی قرار داده‌ایم. در فصل سوم به بررسی معانی هر حرف و نظر تعدادی از صاحب‌نظران و محققین پرداخته، همچنین مثال‌هایی از دیوان رودکی درباره معانی حروف آورده‌ایم. ترتیب ارجاع ابیات در این فصل نیز بر این اساس است که از سمت راست ابتدا شماره صفحه سپس شماره بیت آمده است. امید است این کتاب مورد توجه و عنایت دانش‌دوستان و محققان قرار گیرد، در آخر از اساتید و بزرگوارانی که مرا در این مهم علمی یاری نمودند کمال تشکر را دارم.